

PSIHOLOŠKA PODPORA OTROKOM IN MLADOSTNIKOM V ŠOLI IN VRTCU

Strokovni napotki in konkretni primeri za celostno obravnavo in pomoč otrokom, mladostnikom z čustvenimi, vedenjskimi in socialnimi težavami ter njihovim družinam

- Poglobljene informacije o najpogostejših čustvenih, vedenjskih in socialnih težavah ter motnjah in oblikah nasilja.
- Pravne podlage, usmeritve in nasveti za strukturirano dolgotrajno pomoč in podporo.
- Podpora sodelovanju med vrtcem oziroma šolo, otrokom, starši in zunanjimi strokovnimi institucijami.

OPIS

Ustrezna psihološka podpora otrokom in mladostnikom je ključna!

Danes sta, kot nikoli prej, psihološka podpora in pomoč svetovalnih ter strokovnih delavcev otrokom in mladostnikom, ki se soočajo težavami v čustvovanju in vedenju ter socialnimi veščinami, postala izjemnega pomena. Število otrok in mladostnikov s temi težavami je vedno več, to pa vedno bolj vpliva tudi na vaše vsakdanje delo v skupini vrtca in oddelku šole. Vse več je nasilnega vedenja, aksioznosti in depresij, pri otrocih in mladostnikih opazate pomanjkanja zavedanja, kaj je prav in kaj narobe ... Ti otroci in mladostniki pa se tudi soočajo z zavračanjem sovrstnikov, kar njihove težave še pogloblja.

Učitelji, vzgojitelji in svetovalni delavci tako potrebujete bistvena znanja o različnih oblikah težav in motenj, da lahko hitro ukrepate v akutnih primerih in nudite dolgoročno psihološko podporo.

Vzgojno-izobraževalni zavodi pa potrebujete vnaprej opredeljen nabor ukrepov in izdelane postopke za konkretno pomoč.

Vrtec in šola sta dolžna svetovati, usmerjati in strokovno podpirati tako otroke oz. mladostnike kot tudi njihove družine, saj so te težave celostne in kot take potrebujejo tudi celostno obravnavo.

S sprejetjem in uveljavitvijo **Zakona o obravnavi otrok in mladostnikov s čustvenimi in vedenjskimi težavami ter motnjami v vzgoji in izobraževanju** je to postalo tudi sistemsko urejeno in na podlagi novega **Vzgojnega programa** tudi strokovno podprto. Šolam in vrtcem sta v oporo tudi vzgojni načrt, šolska pravila in pravila ravnanja, ki pa kot dokumenti morajo biti ustrezno pripravljeni.

Toda kako z gotovostjo prepoznati čustvene, socialne in vedenjske težave? Kako izvajati protokole v primeru zaznave nasilja? Kako se sočutno, a učinkovito odzvati na vedenje otrok in mladostnikov? Kako pripraviti in izvajati podporo otroku ter njegovi družini?

Naj bo vaša vrtec oz. šola okolje, ki bo spodbudno in varno – z našim novim vodnikom

PSIHOLOŠKA PODPORA OTROKOM IN MLADOSTNIKOM V ŠOLI IN VRTCU

Strokovni napotki in konkretni primeri za celostno obravnavo in pomoč otrokom, mladostnikom z čustvenimi, vedenjskimi in socialnimi težavami ter njihovim družinam

Vodniku smo dodali aktualne vsebine:

- Vsakdanje delo z vedenjsko zahtevnejšimi otroci v vrtcu – praktični nasveti in usmeritve
- Strategije pomoči otrokom in mladostnikom z disocialnim sindromom v šoli – kaj deluje, zakaj in kako

+ NOVO: Praktični vzorci dokumentov, vprašalniki in postopkovniki v digitalni obliki – za takojšnjo uporabo v praksi:

- Seznam dejavnikov tveganja: Zanemarjanje
- Seznam dejavnikov tveganja: Starševsko nasilje in zloraba
- Kontrolni seznam: Znaki zanemarjanja
- Kontrolni seznam: Znaki zlorabe
- Kontrolni seznam: Znaki nasilja v družini

Vpogled v vsebino vodnika

Z vodnikom boste

- poznali in izvajali formalne postopke pomoči otrokom in mladostnikom, ki imajo čustvene, vedenjske in socialne težave ali motnje, ter njihovim družinam;
- strokovni delavci imeli znanja za prepoznavanje otrok v stiski;
- nudili strokovno pomoč otroku/mladostniku ter njegovi družini v akutnih situacijah in ustrezno dolgoročno pripomogli pri reševanju težav.

Naročite svoj vodnik za prakso, na voljo je

AVTORJI

Alja Zajec

dr. Manica Jakič Brezočnik

Dr. Manica Jakič Brezočnik je sekretarka v Sektorju za izobraževanje otrok s posebnimi potrebami na Direktoratu za predšolsko vzgojo in osnovno šolstvo Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport.

Dušan Kuhar

Helena Klobasa

Mag. Helena Klobasa je zaposlena kot vzgojiteljica predšolskih otrok v vrtcu Lenart, ki spada pod okrilje Osnovne šole Lenart. V vrtcu s 17 oddelki je angažirana v več strokovnih timih ter je večletni vodja strokovnih aktivov strokovnih delavk. V vrtcu Lenart vodi otroški pevski zborček »Kamenčki«, v okviru katerega pripravi tradicionalni koncert OPZ Kamenčki. Udeležuje se seminarjev, objavlja strokovne članke v slovenske pedagoške revije (Eduka, Didakta, Vzgojiteljica, Vzgoja in izobraževanje ...) ter aktivno sodeluje na strokovnih posvetih (Supra). V okviru rednega izobraževanja je zaključila podiplomski študij na Pedagoški fakulteti v Ljubljani ter si pridobila naziv magistric profesorice predšolske vzgoje. Sodeluje z Zavodom RS za šolstvo (ZRSŠ) in predstavlja primere iz prakse na seminarjih (pr. Formativno spremljanje v podporo učenju I: Aktivna vključenost otrok v VIZ proces v vrtcu). S svetovalkami ZRSŠ za področje predšolske vzgoje, aktivno sodeluje na študijskih srečanjih, ki se organizirajo na področju Podravja.

mag. Polona Šoln Vrbinc

Mag. Polona Šoln Vrbinc je vodja Sektorja za izobraževanje otrok s posebnimi potrebami na Direktoratu za predšolsko vzgojo in osnovno šolstvo Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport.

mag. Suzana Žunko Vogrinc

Suzana Žunko Vogrinc je zaposlena kot strokovna delavka – specialna pedagoginja v strokovnem centru Comp▲s, ki deluje pod okriljem Osnovne šole Gustava Šiliha Maribor. Po izobrazbi je profesorica defektologije za duševno prizadete in telesno invalidne otroke. Med študijem je delala kot prostovoljka na Svetovalnem centru v Ljubljani, med počitnicami pa kot vzgojiteljica v zdravstvenih kolonijah v Punatu na otoku Krku. Septembra 1994 se je zaposlila na OŠ Gustava Šiliha v Maribor (razvojni oddelki, oddelki vzgoje in izobraževanja). Septembra 2000 je začela delati kot mobilna specialna pedagoginja na več osnovnih šolah v Mariboru. V tem času se je tudi začela intenzivneje ukvarjati z otroki s težavami na področju pozornosti in s hiperaktivnostjo. Oktobra 2002 se je zaposlila na OŠ Borisa Kidriča v Kidričevem. Septembra 2003 se je zaposlila najprej za polovični, od leta 2007 pa za polni delovni čas v Svetovalnem centru za otroke, mladostnike in starše Maribor, kjer se je ukvarjala predvsem s problematiko učnih težav in težav na področju pozornosti in s hiperaktivnostjo. Leta 2009 je končala podiplomski magistrski študij s temo Povezanost inkluzivne prakse z učiteljevo vlogo pri delu z učenci z motnjo pozornosti in s hiperaktivnostjo. Da moramo najti ustrezne in učinkovite oblike pomoči tem otrokom skozi celostno obravnavo, vsak dan znova spoznava pri svojem delu z otroki, njihovimi učitelji in starši. V ta namen se je izobraževala in pridobila naziv šolski mediator, v tujini pa preko izobraževanj pridobila naziv svetovalec učencem z motnjo pozornosti in s hiperaktivnostjo po metodi Lauth in Naumann ter opravila izobraževanje za coaching otrokom in mladostnikom po metodi V. Birkenbihl (možganom prijazno učenje). Ob pomoči sodelavcev je v Svetovalnem centru za otroke, mladostnike in starše Maribor leta 2011 izdala priročnik z naslovom »Otroci s težavami na področju pozornosti s hiperaktivnostjo – Kako z njimi vzpostavimo dober odnos in jim učinkovito pomagamo«, leta 2018 pa ob pomoči sodelavcev Osnovne šole Gustava Šiliha Maribor izdala priročnik za učitelje »Učinkovito soustvarjanje učnega procesa z učenci s težavami na področju pozornosti s hiperaktivnostjo«.

Marijana Kolenko

Marjana Demšar

Marjana Demšar mag. prof. soc. ped. je socialna pedagoginja zaposlena kot svetovalna delavka in izvajalka dodatne strokovne pomoči v osnovni šoli.

Nastja Vernik

Olga Rupnik Krže

Olgo Rupnik Krže poznamo kot dolgoletno ravnateljico Mladinskega doma Malči Beličeve v Ljubljani, javnega in izobraževalnega zavoda za vzgojo in izobraževanje otrok in mladostnikov s čustvenimi in vedenjskimi težavami. Je defektologinja, ki je ob koncu svoje poklicne poti dobila nagrado za življenjsko delo na področju izobraževanja otrok s posebnimi potrebami.

prof. dr. Mitja Krajnčan

Rok Demšar

Rok Demšar mag. prof. soc. ped. je socialni pedagog, ki je več let delal kot vzgojitelj v vzgojni skupini Vzgojno-izobraževalnega zavoda Višnja Gora, trenutno deluje kot socialni pedagog v mobilni službi Strokovnega centra Višnja Gora.

SPLOŠNI POGOJI

Splošni pogoji

Ob naročilu tiskane in online izdaje vodnika boste ob vsaki zakonski ali vsebinski spremembi prejeli posodobitev, katere cena je odvisna od obsega. Dostopne podatke boste prejeli na vaš elektronski naslov. Če posodobitve iz kakršnega koli razloga ne boste sprejeli, jo lahko vrnete v 14 dneh od datuma prejema pošiljke. Takoj, ko nam to pisno sporočite, vas bomo odstranili s seznama prejemnikov posodobljenih izdelkov.

V primeru pisne odpovedi posodobitvenega servisa Forum Media ne prevzema odgovornosti za aktualnost vsebin in njihovo skladnost z zakonodajo, hkrati pa v tem primeru preneha dostop do online vsebin. Za proračunske porabnike veljajo plačilni pogoji v skladu z zakonodajo o javnih plačilih. S pisnim naročilom sprejemate ta določila in splošne pogoje.

VSEBINA

1. Pravna in strokovna ureditev pomoči otrokom in mladostnikom ter družini ter postopki pridobitve pomoči zunanjih institucij
 - Zakon o obravnavi otrok in mladostnikov s čustvenimi in vedenjskimi težavami ter motnjami v vzgoji in izobraževanju
 - Vzgojni program za vzgojo in izobraževanje otrok in mladostnikov s čustvenimi in vedenjskimi težavami in motnjami
 - Izvedbena priporočila za izvajanje vzgojnega programa
 - Oblike nasilja v šolskem in izvenšolskem okolju
 - Protokoli ravnanja v primeru medvstniškega nasilja, nasilja v družini ali nasilja nad zaposlenimi
 - Ravnanje ob agresivnem vedenju otroka v vrtcu in šoli
 - Vloga vrtca in šole
 - Šola kot dejavnik tveganja
 - Šola kot dejavnik odpornosti
 - Vrstniško nasilje kot sprožilec in vzrok za neprimerno vedenje
 - Smernice za komunikacijo z zakonitimi zastopniki
2. Izhodišča za razumevanje čustvenih, vedenjskih in socialnih težav
 - Dinamika čustvenih, vedenjskih in socialnih težav
 - Nekateri pojavnosti oblike čustvenih, vedenjskih in socialnih težav:
 - Otroci, ki se preveč prilagajajo
 - Agresivno vedenje
 - Pomanjkanje pozornosti in hiperaktivnosti
 - Vzroki nastajanja in vplivi na razraščanje težav:
 - Vpliv zgodnjih izkušenj na prihodnje odzivanje
 - Otrokov temperament in sposobnosti ter pričakovanja vrtca/šole
 - Povezanost med skupinsko/razredno dinamiko in razraščanjem težav
 - Čustveni razvoj in čustva:
 - Razvoj čustev pri predšolskem otroku (vpliv družine na razvoj čustev in razvoj samospoštovanja, kako razviti pri otroku čustveno inteligenco, kako otroku pomagati, da nadzira čustva jeze, strahu in žalosti ...)
 - Čustveni razvoj otrok v obdobju šolanja in odraščanja (biološka osnova za razvoj čustev, značilnosti čustvenega razvoja, vpliv družinskih odnosov na čustva, čustveno doživljanje, čustvene težave, samozavedanje in samospoštovanje, razvoj spretnosti reševanja problemov, prepoznavanje svojih čustev, empatija, čustvena kompetenca)
 - Otroci s težavami v socialnem prilagajanju:
 - Kateri otroci imajo največ težav v socialnem prilagajanju?
 - Otroci s težavami na področju pozornosti in s hiperaktivnostjo
 - Eksplozivni otroci
 - Otroci z disocialnim sindromom
 - Otroci z motnjami vedenja
 - Splošne strategije za izogibanje nezaželenega obnašanja
 - Težje oblike težav:
 - anksiozne motnje
 - motnje hranjenja
 - depresije
 - obsesivno-kompulzivna motnja
 - različne oblike zasvojenosti
3. Obravnava in pomoč v praksi
 - Katere težave vplivajo na medsebojne odnose – stigmatizacija in destigmatizacija
 - Vpliv procesa diagnosticiranja na razumevanje težav
 - Dejavniki tveganja in zaščitni dejavniki:
 - Samokontrola
 - Inicijativnost in zadrževanje pozornosti
 - Komunikacija in socialne veščine
 - Soočanje s težavami znotraj razredne skupnosti:
 - Učitelj kot model in postopki usmerjanja vedenja
 - Podpora otroku s težavami znotraj razreda
 - Soočanje z agresivnim vedenjem znotraj oddelčne skupnosti
 - Soočanje z otrokovimi težavami zunaj razredne skupnosti:
 - Skupinske oblike
 - Individualne oblike

- Podpora staršem

4. Timsko sodelovanje: vztrajnost in odgovornost

- Ocenjevanje težav
- Načrtovanje pomoči
- Podpora pozitivnemu vedenju
- Sočasnost izvajanja in evalvacija procesa nudenja pomoči

5. Metode in strategije za podporo otrokom in mladostnikom s težavami

- Soočanje z neadekvatnim čustvovanjem:
 - Kaj so čustva in kaj nam čustvene težave lahko povedo
 - Pomen razumevanja »napak« v čustvovanju
 - Empatija in načrtne intervencije vseh udeležениh
- Metode usmerjanja vedenja:
 - ABC-model košar
 - Posebne prilagoditve in tehnike usmerjanja vedenja
 - Krizna intervencija je lahko učna situacija
- Metode razumevanja odnosov in izboljšanja socialnih veščin:
 - Primanjkljaj znanja in/ali težava z uporabo veščin
 - Zgodbe, filmi, igre vlog, slike in stripi
- Socialno odnosni pristop
- Reševanje motečih oblik vedenja otrok s težavami v socialnem prilagajanju:
 - Uporaba zgodb za razreševanje težav ali kot preventiva
 - Delavnice – skupinske oblike dela, soustvarjanje in aktivna vloga otrok
 - Sprememba motečega vedenja otroka po kognitivnih metodah
 - Konstruktivno reševanje konfliktov
- Kako v vrtcu o čustvih in njihovem doživljanju ter sprejemanju:
 - Zakaj je vrtec za otrokom čustveni razvoj bistvenega pomena
 - Predlogi za razvijanje dejavnosti na temo čustev in občutkov
 - Izražanje čustvenih razpoloženj in petje pesmic
 - Otroci, ki potrebujejo več
 - Praktični nasveti za ravnanja in usmeritve pri vedenjsko zahtevnejših otrocih, nagnjenih k nasilnemu vedenju do vrstnikov
 - Dejavnosti, priporočljive za otroke z motnjo pozornosti in koncentracije ter nemirnostjo
- Pomoč eksplozivnemu otroku/mladostniku v oddelku:
 - O motečem vedenju
 - Eksplozivni otroci – vzorci vedenja, prepoznavanje
 - Metode spreminjanja vedenja pri eksplozivnih otrocih
- Disocialne oblike vedenja otroka v vrtcu in šoli:
 - Pomen zrelosti otroka ob vstopu
 - Vpliv razvoja otroka na usvajanje učnih vsebin in socialno prilagajanje v šoli
 - Vpliv šolskega sistema in slabše učne uspešnosti na razvoj disocialnih oblik vedenja
 - Pomoč otrokom z disocialnim sindromom
- Vpliv družine in okolja na agresivno vedenje otroka ter soočanje z njim po modelu LSCI:
 - Otrok in okolje, v katerem odrašča
 - Vpliv družine na čustvene in vedenjske težave otroka
 - Izstopajoče in moteče vedenje v šolskem prostoru
 - Agresivno vedenje otroka
 - Soočanje z agresivnim vedenjem in model LSCI
 - Metoda LSCI – ena najuspešnejših pristopov v reševanju konfliktnih situacij (metoda LSCI v praksi, prednosti metode LSCI v kriznih situacijah)

6. Dodatna strokovna pomoč

- Individualna pomoč – nemogoča naloga?
- Načrtovanje kvalitetnega individualiziranega programa za otroka s čustvenimi in vedenjskimi motnjami
- Načrtovanje in izbor strategij ter metod za izvajanje dodatne strokovne pomoči
 - Seznam pričakovanj šole, na katerih lahko otrok napreduje
 - Seznam pričakovanj šole – načrt dela z veščinami
 - Otrokovim uspešnim načinom sodelovanja in nabor potreb
 - Otrokovim ključnim potrebam in izbor intervencij
 - Izbor tehnik glede na otrokove zmožnosti in motivacijo
 - Načrt spremembe vedenja

- Načrtovanje kvalitetnega individualiziranega programa za otroka s čustvenimi in vedenjskimi motnjami ter težavami